

Kinder- en Jeugdboeken

Zondagsschoolboekjes

Recensie

Auteur: W. Schippers

Titel: Vreewald's molen

Druk: 1

Inhoud. Gijs Post is een deugniet. Oppassen wil hij niet. Overal weggejaagd. Moeder is al gestorven. Vader heeft verdriet van den jongen. Na jaren omzwerven komt hij weer thuis. Vader sterft. Gijs neemt dienst naar de Oost. Zijn zuster San trouwt tegen Gijs' zin met een dronkaard. Gijs komt verminkt terug in zijn woonplaats, juist op een oogenblik, dat zijn zuster door haar man wordt mishandeld. Dat is voor Gijs te veel. Hij valt woedend op zijn zwager aan en 't scheelde weinig of hij had den onverlaat vermoord. De zwager verlaat nu zijn woning en sterft in den vreemde. Gijs blijft bij zijn zuster inwonen, heeft een klein pensioen en ziet als strooper zijn inkomen te vermeerderen. Zijn huis wordt spoedig een aantrekkelijke plaats in 't dorp, want Gijs kan heel wat vertellen en onder 't »genot« van de flesch slijten daar vele jongelui hun avonden. Onder deze is ook Hendrik Vreewald, den jongsten zoon van den molenaar. Deze wordt door Gijs geheel op den verkeerden weg geleid, hij is spoedig een losbol en een uitstekend wilddief. Henk wordt soldaat en loopt zware straf op wegens insubordinatie. Gijs springt voor hem in de bres. Henk wordt later een braaf soldaat en Gijs komt ook langzamerhand nog tot een »deugdzaam?« leven. Ons dunkt, dat de strekking van het verhaal is, het aantoonen van de wonderlijke leiding, welke God soms noodig keurt om menschen van het verkeerde pad, op den goeden weg te brengen. Dit heeft de schrijver op een boeiende wijze gedaan. Op taal en stijl behoeven wij geen aanmerking te maken. Het is een boek, dat niet in handen moet komen, dunkt ons van kinderen beneden de 15 jaar. Van een Heiland die als Zaligmaker in de wereld kwam, lezen wij maar flauwtjes. 't Is ons wat te vaag in dit opzicht; bijv. blz. 88 waar de schrijver spreekt van een reine kinderziel of op blz. 156, waar Gijs, Hendrik wil beter maken enz. Ook komen uitroepen als: Goede God! blz. 28 en Goddank: blz. 116 niet te pas. Bij het vele goede, zijn dit dingen, die ons doen aarzelen het con amore aan te bevelen.

Boekbeoordeling in bijblad van "De Christelijke Familiekering : tijdschrift voor zondagsschool en huisgezin", 1911

-----

Auteur: W. Schippers

Titel: Vreewald's molen

Druk: 1

Geill. gecart. otnsl. 4 zw. plaatjes. Prijs 90 cent. Gijs en Sanna Poot verliezen vroeg hun vrome, arme ouders. Hoewel Gijs zich steeds slecht heeft gedragen, past hij toch, naar de belofte bij zijns vaders sterfbed afgelegd, goed op zijn zuster. Sanna gaat trouwen met iemand voor wien Gijs haar zeer heeft gewaarschuwd. Daarom gaat Gijs weg als koloniaal. Na 14 jaren komt hij terug. Al heel spoedig is hij getuige van een mishandeling van zijn zuster door zijn zwager. Hij gaat zijn zwager te lijf. Deze laat daarop Sanna in den steek, voor wie Gijs nu weer zorgt. Gijs huurt een afgelegen huisje en verdient den kost met stoelenmatten en stroopen. Sanna wordt wezenloos, als zij niet alleen hoort, dat haar man ver weg gestorven is, maar dat ook haar eenig kind haar is ontvallen. Zij komt bij Gijs als huishoudster. Vreewald is een vrome molenaar. De jongste van zijn zoons, een godvreezende en goed oppassende jongen, sterft aan de tering. De oudste, Hendrik, wordt door Gijs een drinker en strooper, tot groot verdriet van zijn ouders. Hendrik moet voor zijn nummer in dienst en toont zich ook zeer losbandig. Eindelijk deserteert hij. Gijs, de oudgediende, getooid met de militaire

Willemsorde, springt voor Hendrik in de bres, uit dankbaarheid voor hulp, hem door Vreewald betoond. Op zekeren dag verliest Gijs bij 't, stroopen zijn gezichtsvermogen. Vreewald helpt hem verder. De omgang met Vreewald is het middel, dat God gebruikt, om Gijs en later door Gijs ook Hendrik weer te leiden in de rechte paden. Dit boek laat zich aangenaam lezen. Het is goed en prettig geschreven, soms zelfs boeiend. Het bevat fijne teekeningen naar het leven. Telkens toont de Schrijver, dat hij goed op de hoogte en zijn onderwerp ten volle meester is. Er is karakterteekening van scherp geziene en krachtig weergegeven werkelijkheid in dit boek. Mooie schilderingen uit het natuur- en soldatenleven. Vooral Gijs Poot, de diepgezonkene, wiens geweten telkens ontwaakt bij de gedachte aan zijn vrome moeder, maar die ook telkens dat geweten tot zwijgen tracht te brengen, wordt schoon geteekend, als van onder zijn ruwheid en goddeloosheid toch een zekere rondheid en hartelijkheid te voorschijn komt. De oudere leerlingen zullen stellig door dit verhaal in spanning worden gebracht. Wijl dit boek naar vorm en inhoud ongetwijfeld uitmunt, spijt het ons zeer, dat we tegen de strekking ernstige bedenkingen moeten inbrengen. Aan de eene zijde valt ook in dit opzicht veel te prijzen, Men vindt in dit boek geen kortere of langere preeken, die vele lezers toch overslaan. Maar de Christenen spreken door hun optreden. Vooral moet hier het gezin van den molenaar Vreewald worden genoemd. Dat is een echt Christengezin, in breeden kring tot rijken zegen. Daarom is het uitnemend, dat de Schrijver tot titel koos: Vreewalds molen. Dat is inderdaad het middenpunt. Doch anderzijds wordt dit schoone boek door ernstige bezwaren gedrukt. "De moeder zaait in het kinderhart zaden van godsvrucht en deugd". bl. 83. "Het goede zaad door moeder gelegd", bl. 87. "Reine kinderziel", (88). "Reine ziel". (112). "De onschuld der kinderjaren", bl. 168. "God heeft u lief, Gijs Poot en Zijn geest,"(zonder hoofdletter) is het, die betere gedachten werkt in uw hart. Hij wil u niet loslaten. Hij zal u niet begeven, noch verlaten, als gij u maar niet van "Hem blijft afwenden", bl. 170. "Mijn arme broer, die altijd het goede heeft gewild", bl. 189. Dat zijn alternaal ethische uitdrukkingen. Bl. 208 en 213 wordt Gods naam, niet eerbiedig gebruikt. Op bladz. 16 is vreemd, dat de stervende, vrome vader wel spreekt over de tijdelijke, niet over de eeuwige belangen van zijn kinderen. Bl. 90 vraagt de lichtzinnige Hendrik Vreewald, om nu eens niet iets zwaarmoedigs te spelen. En zijn vrome broer speelt - een oorlogsmarsch. Verder wordt het stroopersleven wel wat te aantrekkelijk beschreven. Eindelijk keuren we het af, dat hier en daar op eenigermate afschrikkende wijze van den militairen dienst wordt gesproken. Dat verdient in onzen toch al anti-militaristischen tijd zeker geen aanbeveling. Noch Gijs Poot, noch Henk Vreeman worden brave Hendriken. Doch hun verandering is meer een maatschappelijke verbetering, dan een verandering des harten. Gaarne hadden we in dit boek van 220 bladz. het heerlijk Evangelie van Gods vrije genade in Christus vernomen, waartoe de gelegenheid zoo schoon was. 't Blijft, helaas! bij wat algemeenheden, waardoor de strekking, zeer vaag is. Van berouw, van overtuiging van zonden, van schuldgevoel lezen we niets. 't Is geen kinderboek, de stof is daarvoor niet geschikt. Uitdrukkingen als "ik mag getjingtjand worden," "die is verhuisd naar het kerkhof," bevielen ons weinig. Het weerzinwekkend optreden van Gijs op zoo menige plaats, moet door kinderen niet gelezen worden. De Christelijke geest in dit boek wordt getypeerd door wat van Henk gezegd wordt. "Hij is een "braaf soldaat" (219) gered van het zedelijk verderf als een brandhout uit het vuur gerukt door de hand van den Almachtige", (blz. 221.) Al is er zeer veel schoons in dit boek, onze lof is verre van onverdeeld. Voor onze kinderen is het ongeschikt en ook voor onze jongelieden kunnen wij het tot ons leedwezen, niet dan slechts zeer matig aanbevelen.

Boekbeoordeling van Kinderlectuur voor de Zondagsschool door de Commissiën van "Jachin", 1911  
-----

Auteur: W. Schippers  
Titel: Vreewald's molen  
Druk: 3  
160 blz.

Het is een herdruk. Niet geillustr. Inhoud: Gijs Post, een ruwe kerel, vertrekt als koloniaal naar Indië als zijn enige zuster trouwt met Jan Nijbeek. Als Gijs terugkomt na 14 jaar begaat hij bijna een moord op zijn zwager, omdat deze zijn zuster mishandelt. Gijs gaat als stoelenmatter in zijn oude dorp wonen. Helaas.... hij wordt een stroper en een drinkeboer. Door een ongelukkig schot krijgt Gijs het brandend kruit in het gezicht. Daardoor verliest hij zijn tweede oog. Nu hij volkomen blind geworden is, komt hij tenslotte toch tot inkeer. Conclusie: In dit boek spelen zich door drank en een losbandig leven verschrikkelijke tonelen af. Daarom lijkt het mij niet geschikt voor kinderen. Godsdienstig is er niets op aan te merken. Pedagogisch acht ik het wat minder. Eindoordeel: matig aanbevolen. C. L. Maaskant

Boekbeoordeling van de Ned. Hervormde Zondagsscholenbond op Geref. Grondslag, 1986  
-----